

Поліщук М. І.,
здобувач освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
Кімонт О.С.,
здобувач освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 101 «Екологія»
Мельник-Шамрай В.В., к.с.-г.н., доц.,
доцент кафедри екології та природоохоронних технологій
Державний університет «Житомирська політехніка»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ УКРАЇНИ

Сучасні процеси глобалізації, урбанізації та кліматичних змін потребують оновлення підходів до управління розвитком міст і регіонів із пріоритетом на досягнення їхньої сталості. Європейський Союз є одним із провідних прикладів у реалізації інноваційних стратегій сталого розвитку, що поєднують економічний, екологічний та соціальний виміри. Для України, яка прагне інтегруватися до європейського простору, ключовим завданням стає впровадження та адаптація найефективніших європейських практик у розвиток власних територій. Передумови формування політик сталого розвитку міст у Європейському Союзі обумовлені як глобальними викликами, так і специфічними внутрішніми потребами регіонів. У таких умовах сталість стала основою для створення інклюзивного, екологічно безпечного й економічно ефективного міського середовища (табл. 1).

Таблиця 1

Європейський досвід формування політик сталого розвитку міст

Передумови та глобальні ініціативи	Ключові документи та стратегії ЄС	Основні напрями реалізації
Цілі сталого розвитку ООН (2015) – визначили міський розвиток як сферу трансформації, наголос на стійкості, інклюзивності та екологічній безпеці (особливо ЦСР 11 «Сталий розвиток міст і громад»).	Європейський зелений курс – стратегія переходу до кліматично нейтральної економіки до 2050 р.; охоплює енергетику, транспорт, зелені зони, циркулярну економіку.	- Модернізація енергетичних і транспортних систем.- Впровадження циркулярної економіки.- Створення «зелених» міських просторів.
Паризька кліматична угода (2015) – зобов'язала скорочувати викиди парникових газів, впроваджувати інновації в енергетиці, транспорті, будівництві, управлінні відходами.	SECAP (План дій сталого енергетичного та кліматичного розвитку) – фінансова й технічна підтримка міст у скороченні викидів та переході на відновлювану енергетику.	- Скорочення викидів CO ₂ .- Розвиток відновлюваних джерел енергії.- Модернізація інфраструктури.
Глобальні екологічні виклики: урбанізація, забруднення повітря, втрата біорізноманіття, виснаження ресурсів.	Концепція «розумного міста» (Smart City) – інтеграція цифрових технологій для ефективного управління, енергозбереження та зменшення екологічного впливу.	- Цифровізація управління містом.- Оптимізація енергоспоживання.- Програма WiFi4EU – безкоштовний доступ до інтернету в публічних просторах.
Зростання соціально-економічної нерівності та потреба в інклюзивному міському розвитку.	Програми доступного та енергоефективного житла – модернізація житлового фонду, зменшення екологічного впливу.	- Підвищення енергоефективності житла.- Забезпечення соціальної доступності.
Необхідність збереження природного середовища в умовах змін клімату.	Регіональні програми ЄС із відновлення довкілля.	- Розвиток зелених зон.- Управління водними ресурсами.- Реконструкція природних територій.- Електричний і водневий громадський транспорт.

Європейський досвід формування політик сталого розвитку міст демонструє, що інтеграція екологічних, економічних та соціальних аспектів є ключем до підвищення якості життя в містах. Важливе значення має впровадження інновацій у сфері енергетики, транспорту, поводження з відходами та розбудова циркулярної економіки. Створення «зелених» міських просторів, розвиток відновлюваних джерел енергії та цифровізація управління забезпечують не лише екологічну безпеку, а й соціальну інклюзію. У сучасних умовах урбанізації особливої ваги набуває питання збереження біорізноманіття та рекреаційних ресурсів у міських територіях. Водночас необхідно враховувати соціальний аспект – забезпечення доступного та енергоефективного житла для населення. Поєднання європейських підходів із національними пріоритетами сприятиме розвитку міст України як екологічно безпечних, стійких та комфортних для проживання. Таким чином, європейський досвід може стати дороговказом для нашої країни у формуванні стратегій сталого розвитку міського середовища.